

Hiilijalanjäljen laskenta osana Ratu-kustannuslaskentaa

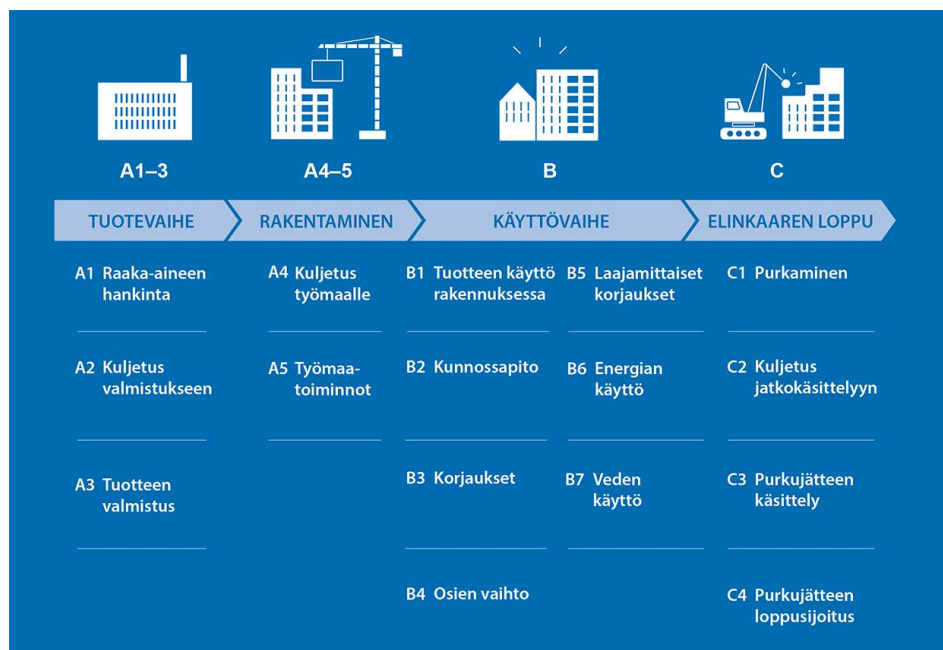
Matti Lahtinen, Mittaviiva Oy

24.4.2024

Hankkeen tausta

- ▶ Uusi rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025, mutta
  - ▶ 22.4.24 päivätyn YM:n tiedotteen mukaan ”*Rakentamisluvan kolmen kuukauden käsittelyaikatakuun, rakennuksen hiilijalanjälkilaskennan sekä tietomallimuotoisen rakentamisluvan voimaantulo siirtyvät vuodella eteenpäin siten, että niitä vaaditaan 1.1.2026 alkaen.*”
  - ▶ Tavoitteena on saada rakentamislain muutokset eduskuntaan syyskuussa
- ▶ Uuden lainsäädännön yksi päätavoitteista on ilmastonmuutoksen torjunta rakennushankkeissa
- ▶ Rakentamislain 5§:n mukaan rakentamisen on hillittävä ilmastonmuutosta perustumalla elinkaariominaisuuksiltaan kestäviin ja taloudellisiin, energiatehokkaisiin, sosiaalisesti ja ekologisesti toimiviin sekä kiertotaloutta edistäviin ratkaisuihin.

Hiilijalanjäljen laskenta Ratu-kustannuslaskennassa

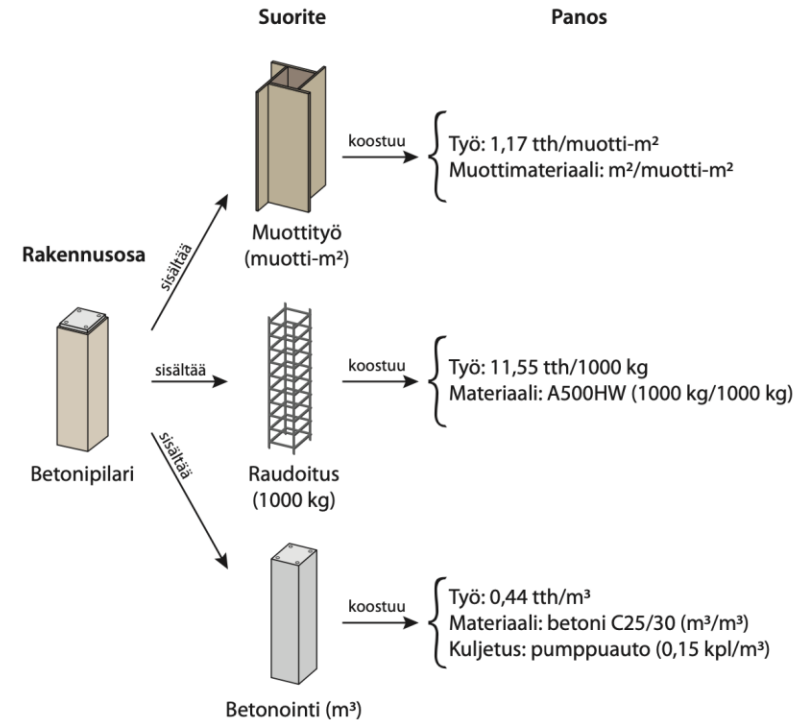

Kuva: Ympäristöministeriö

- ▶ Sovelluksessa voidaan arvioida A1-A5 -luokkien päästöt, kgCO₂e
  - ▶ A1-A3 päästöt arvioidaan panospohjaisesti
  - ▶ A4 ja A5 -päästöt arvioidaan kertoimella suhteessa lämmitettyyn nettoalaan
- ▶ Ratu-kustannuslaskenta laskee yleistetyillä rakenne- ja panosmalleilla
- ▶ Tuotetiedolla kehitteillä tarkkoihin tuotekohtaisiin päästötietoihin perustuva laskentatuote
  - ▶ Sovellukset täydentävät toisiaan

Rakennusosien panospohjainen laskenta

4	122	✓	Maanvarainen laatta: betonilaatta 80 mm, alapuolinen lämmöneriste 200/250 mm (ei sis. sisäpinnat, täytöt)	98	m ²	5401,4 kgCO ₂ e	3 475 €	0 €	2 890 €	58 tth	6 365 €		
1	1221	✓	Teräsbetonilaatta 80 mm		m ²	39,3 kgCO ₂ e	16,01 €	0,00 €	15,57 €	0,29 tth	31,58 €		
Panokset													
1	213		• betoni C25/30, S2, # 8 mm, norm. sitoutuva lattiabetoni	☒	Materiaalit	0,0864 m ³	243	21 kgCO ₂ e	146,04	(146,04 €)	12,62 €		
2	211		• teräsverkko 5-150 mm, B500K	☐	Materiaalit	3 kg	6,1	18,29 kgCO ₂ e	1,13	(1,13 €)	3,39 €		
3	4		• betonimies	☐	Työt	0,25921 tth			55,46	(55,46 €)	14,38 €		
4	muu		• rakennusmies, aputyö	☐	Työt	0,028755 tth			41,62	(41,62 €)	1,20 €		
Ratu: Betonointi >													
Ratu: Raudoitus >													
2	1221	✓	Lämmöneriste 200 mm, reuna-alueella 250 mm, polystyreeni, EPS 100 Lattia, laatan alapuolinen		m ²	15,8 kgCO ₂ e	19,45 €	0,00 €	13,92 €				
Panokset													
1	271		• polystyreeni 100 mm, EPS 100 Lattia	☐	Materiaalit	1,04 m ²	7	7,28 kgCO ₂ e	8,6				
2	271		• polystyreeni 100 mm, EPS 100 Lattia	☐	Materiaalit	1,04 m ²	7	7,28 kgCO ₂ e	8,6				
3	271		• polystyreeni 50 mm, EPS 100 Lattia	☐	Materiaalit	0,364 m ²	3,5	1,27 kgCO ₂ e	4,3				
4	muu		• rakennusammattimies	☐	Työt	0,3059 tth			45,5				
Ratu: Lämmöneristys >													

Päästölaskennan rajaukset

- ▶ Panospohjaisten päästöjen laskennassa sovellettu YM:n arviointiohje-luonnoksen mukaisia rajauksia
  - ▶ Päästöjen huomioitavuus määritelty rakennetasolla
  - ▶ Panostasolla on rajattu pois arvioinnin ulkopuolelle jäävät panokset
- ▶ Käyttäjä voi itse muokata rajauksia niin halutessaan

Taulukko 1. Arviointiin sisältyvät osat.
Numerot viittaavat Talo 2000 –luokitukseen. Tarkempi rajaus kansallisessa päästötietokannassa.

	Sisältyy arviointiin	Ei sisälly arviointiin
Alueosat	1.1.1 Maaosat 1.1.2 Tuennat 1.1.3 Päälysteet 1.1.5 Alueen rakenteet	- Raivaukset, kaivannot ja kanaalit (1.1.1.1 – 1.1.1.3) - Alueen varusteet (1.1.4) - Tuotteiden pakkaukset - Uuden rakennuksen tieltä purettavat rakenteet tai rakennukset - Kasvillisuus, maaperä ja vesistö
Rakennusosat	1.2.1 Perustukset 1.2.2 Alapohja 1.2.3 Runko 1.2.4 Julkisivut, ovet ja ikkunat 1.2.5 Ulkotasot ja parvekkeet 1.2.6 Kattorakenteet	- Tuotteisiin kuulumattomat erilliset naulat, ruuvit, liimat, tiivisteet, saumat ja muut kiinnikkeet - Savunpoistorakenteet - Tuotteiden pakkaukset
Tilaosat	1.3.1 Jako-osat (väliseinät, ovet, portaat) 1.3.2 Tilapinnat (lattiat, sisäkatot, seinät) pintakäsittelyineen 1.3.3 Tilavarusteet (kiintokalusteet, keittiölaitteet) 1.3.4.2 Hormit ja tulisijat 1.3.5 Tilaelementit (mm. kylpyhuonemuodut)	- Listat ja kulmavahvikkeet - Kaiteet (1.3.1.4) - Tilaopasteet (1.3.3.5) - Tuotteisiin kuulumattomat erilliset naulat, ruuvit, liimat, tiivisteet, saumat ja muut kiinnikkeet - Tuotteiden pakkaukset
Talotekniikka	- Lämmitysjärjestelmän pääosat - Vesi- ja viemärijärjestelmän pääosat - Ilmastointijärjestelmän pääosat - Jäähdytysjärjestelmän pääosat - Sprinklerijärjestelmän pääosat - Sähköjärjestelmän pääosat - Hissit ja liukuportaat	- Tietotekniset järjestelmät - Taloautomaation järjestelmät - Varavirtajärjestelmät - Erilliset koneet ja laitteet - Tuotteiden pakkaukset
Arvioinnin tarkkuus	Voit jättää arvioinnin ulkopuolelle enintään yhden painoprosentin arviointiin sisältyvistä rakennusosista.	
Taulukkoarvojen käyttö	Voit käyttää kansallisessa päästötietokannassa olevia taulukkoarvoja helpottamaan rakennusosien arviointia.	

Taulukko: Ympäristöministeriö

Päästötietojen lähteet

- ▶ Panospohjaiset päästötiedot perustuvat pääasiassa (~95 %) SYKE:n julkiseen päästötietokantaan
  - ▶ Käytetään ”conservative” -arvoja YM:n ohjeluonnoksen mukaisesti
- ▶ Loput päästöt
  - ▶ Tuotekohtaiset ympäristöselosteet, tietolähteenä Rakennustiedon Tuotetietopalvelu
- ▶ A4- ja A5-päästöjen kertoimet YM:n päästölaskentaohjeen luonnoksesta

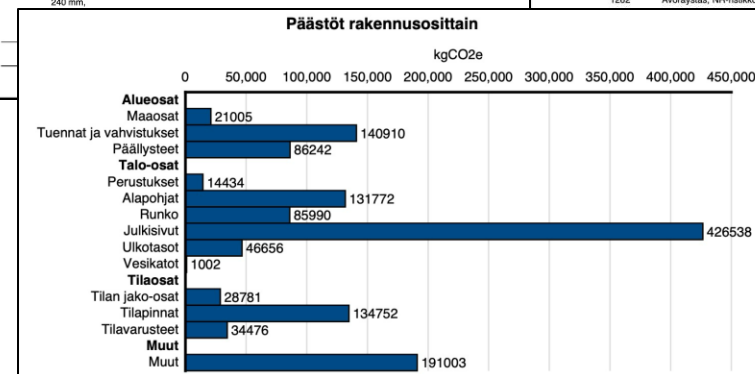
Päästölaskennan tulokset sovelluksessa

- ▶ Hankenäkymässä
  - ▶ Hankkeen kokonaispäästö kgCO₂e
  - ▶ Suhdeluvut kgCO₂e per laajuus (huoneala sekä käyttäjän itse valitsema yksikkö)
- ▶ Laskelmassa
  - ▶ Rakenteiden ja panosten päästöt
  - ▶ Käyttäjä voi muokata ja lisätä omia rakenteita ja panoksia
- ▶ Raportit
  - ▶ Ratu-kustannuslaskennan raportit päivitetty sisältämään kgCO₂e-tiedot
  - ▶ Graafinen päästökuvaaaja Talo2000 mukaisella jaottelulla
- ▶ Siirtotiedostot
  - ▶ Tulevaisuudessa

	€/Huoneala	€/Laajuus	Materiaalit	Hankinnat	Työt	Tunnit	Yht.(Alv.0%)	Yht.(Sis. Alv)
Koko hanke	2 234 €	1 808 €	4 534 419 €	1 483 523 €	1 576 253 €	32 846 tth	7 594 196 €	9 416 803 €
Rakentamisen päästöt	440 kgCO ₂ e	357 kgCO ₂ e	1343562 kgCO ₂ e	41820 kgCO ₂ e	111930 kgCO ₂ e			1497312 kgCO ₂ e

TALO2000	Kustannuserä	Päästö	Määrä	Yksikkö	Hankinnat ja palvelut (ALV 0 %)	Materiaalit (ALV 0 %)	Työ (ALV 0 %)	Tunnit (tth)	Yhteensä (ALV 0 %)
Yhteensä		728 299 kgCO ₂ e			181 998 €	1 993 291 €	487 294 €	9 919	2 662 583 €
121	Paaluperustus: sokkelipalkki 400 x 1000 mm, paaluantura x 3000, routasuojaus, salaja, sepeletty	13 643 kgCO ₂ e	300,00	jm	1 554,00 €	49 973,20 €	37 673,61 €	774,01	89 200,81 €
1211	Paikkalavalettu betoniantura 800 x 400 mm, routasuojaus, salaja, sepeletty	792 kgCO ₂ e	30,00	jm	155,40 €	3 743,94 €			1 433,62 €
122	Tuulettu alapohja: ontelolaatta 200 mm, alapuolinen polystyreeni 230 mm, pintabetoni 40 mm (ei sis. pintamaan poisto, sepeletty, sisäpinnat)	10 212 kgCO ₂ e	700,00	m2	0,00 €	49 979,29 €	17 924,55 €		
1232	Betoniseinä 180 mm, teräsbetonelementti (sis. sisäpinnat)	6 591 kgCO ₂ e	1 225,00	m2	0,00 €	158 123,00 €	46 450,29 €		
1232	Tiliseinä NKH 130 mm, kantava seinä, tasottamaton (ei sis. sisäpinnat)	48 793 kgCO ₂ e	700,00	m2	0,00 €	34 252,96 €	38 500,79 €		
122	Tuulettu alapohja: ontelolaatta 265 mm, alapuolinen polystyreeni 170 mm, pintabetoni 80 mm (ei sis. sisäpinnat)	121 560 kgCO ₂ e	3 500,00	m2	5 439,00 €	318 592,46 €	121 510,68 €		
1236	Yläpohja: ontelolaatta 200 mm, mineraalivilla 400 mm, betoni-laatta 40 mm (ei sis. vesikate, vesikäläalusta, sisäpinnat)	14 874 kgCO ₂ e	700,00	m2	0,00 €	124 676,80 €	21 549,47 €		
1237	Betoniporras 1200 mm, lepotasolla	15 732 kgCO ₂ e	12,00	kpl	0,00 €	53 100,00 €	1 213,97 €		
1241	Teräsbetonelementti kosenä 390 mm, eriste 240 mm	150 938 kgCO ₂ e	1 750,00	m2	0,00 €	420 805,00 €	24 822,95 €		

Jrno	Talo2000	Materiaali	Päästö	Menekki	Yhteensä (ALV 0 %)
	1242	MSE/AL-puualumiini-ikkuna 15 x 14 M	34 079 kgCO ₂ e	111 kpl	55 167,00 €
56	311	puualumiini-ikkuna, MSE/AL, 20 x 14, valk. maalattu, U = 1,0 W/m2K	15 556 kgCO ₂ e	38 kpl	22 382,00 €
Rakenteet laskelmassa: Runkorakenteet					
	1242	MSE/AL-puualumiini-ikkuna 20 x 14 M	15 556 kgCO ₂ e	38 kpl	22 382,00 €
57	321	ulko-ovi, ulko-ovi ja siivuovi, 9 + 3 x 21, teräs ja eristyslati	2 560 kgCO ₂ e	4 kpl	9 640,00 €
Rakenteet laskelmassa: Runkorakenteet					
	1243	Ulko-ovi 9 + 3 x 21 M, teräsrakenteinen, kerrostalo	2 560 kgCO ₂ e	4 kpl	9 640,00 €
58	391	ovihella, lukitus	15 kgCO ₂ e	54 kpl	9 180,00 €
Rakenteet laskelmassa: Runkorakenteet					
	1243	Helokitus, ulko-oven lukitus	15 kgCO ₂ e	54 kpl	9 180,00 €
59	289	elementti, parvekealaatta, teräsbetoni	46 656 kgCO ₂ e	432,00 m2	97 632,00 €
Rakenteet laskelmassa: Runkorakenteet					
	1251	Parveke, elementtirakenteinen, kannatuspilari, 9 m² (betoni)	46 656 kgCO ₂ e	432,00 m2	97 632,00 €
60	289	elementti, parvekkeen kannatuspilalet, harmaa (maalauksittely), kpl	0 kgCO ₂ e	48 kpl	42 960,00 €
Rakenteet laskelmassa: Runkorakenteet					
	1251	Parveke, elementtirakenteinen, kannatuspilari, 9 m² (betoni)	0 kgCO ₂ e	48 kpl	42 960,00 €
61	289	elementti, parvekkeen teräsbetonikaide, harmaa (maalauksittely)	0 kgCO ₂ e	216,00 jm	44 928,00 €
Rakenteet laskelmassa: Runkorakenteet					
	1251	Parveke, elementtirakenteinen, kannatuspilari, 9 m² (betoni)	0 kgCO ₂ e	216,00 jm	44 928,00 €
62	273	tuulensuojalevy, kipsilevy 9 mm	212 kgCO ₂ e	91,20 m2	787,06 €
Rakenteet laskelmassa: Runkorakenteet					
	1262	Avoräystäs, NR-ristikko, lappi	212 kgCO ₂ e	91,20 m2	787,06 €
			175 kgCO ₂ e	1 913,60 jm	1 683,97 €
			108 kgCO ₂ e	1 185,60 jm	1 043,33 €
			66 kgCO ₂ e	728,00 jm	640,64 €
			0 kgCO ₂ e	114,00 jm	353,40 €
			0 kgCO ₂ e	114,00 jm	353,40 €
			0 kgCO ₂ e	9,20 kg	21,90 €
			0 kgCO ₂ e	5,70 kg	13,57 €

Jatkokehitys

- ▶ Päästötietojen ylläpito
  - ▶ Seurataan SYKE:n päästötietokannan päivityksiä ja muita tietolähteitä
- ▶ Raportoinnin ja laskennan kehittäminen
  - ▶ Huomioidaan rakentamislain lopulliset vaatimukset
- ▶ Työnkulku yhdessä Tuotetiedon tuotekohtaisen päästötyökalun kanssa
  - ▶ Kustannuslaskennasta helposti tarkkaan ilmastaselvitykseen

Kiitos!